

Zapis windykacyjny z czym to się

Spadkobiercy, którzy **dziedziczą spadek**, czy to na podstawie ustawy, czy **testamentu** nie zyskują od razu prawa własności do konkretnych przedmiotów, ale udział w spadku. Dopiero w drodze **działu spadkowego** możliwe staje się zniesienie współwłasności poszczególnych przedmiotów wchodzących do masy **spadkowej**.

Polskie prawo cywilne przewiduje jednak mechanizmy, które pozwalają spadkodawcy na przekazanie określonego przedmiotu majątkowego oznaczonej osobie. Jest to instytucja **zapisu windykacyjnego**

Wprowadzenie instytucji zapisu windykacyjnego do polskiego prawa cywilnego podyktowane było umożliwieniem spadkodawcom pełnego urzeczywistnienia woli w testamencie. **Zapis windykacyjny pozwala bowiem spadkodawcy na precyzyjnie wskazanie składnika majątku, który przypadnie konkretnej osobie.** Niemniej jednak instytucji zapisu windykacyjnego nie można utożsamiać zarówno z spadkobranstwem jak i zapisem zwykłym.

Przesłanki skutecznego zapisu windykacyjnego

Regulacje prawa cywilnego umożliwiają ustanowienie zapisu windykacyjnego wyłącznie w przypadku gdy testament został sporządzony w **formie testamentu notarialnego**. Takie rozwiązanie gwarantuje świadome stosowanie tej instytucji przez spadkobierców.

Choć regulacje prawne jasno wskazują, że zapis windykacyjny może zostać ustanowiony wyłącznie w przypadku ustanowienia testamentu w formie aktu notarialnego, to niemniej jednak może zdarzyć się sytuacja, iż spadkodawca z powodu nieznajomości prawa spróbuje dokonać ustanowienia zapisu windykacyjnego w testamencie, który nie będzie miał formy aktu notarialnego.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJĄCEJ PODCZAS UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2025 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Ugruntowany pogląd doktryny przyjmuję, iż takie rozporządzenie wywoła skutki właściwe dla zapisy zwykłego.

Ponadto dla skuteczności ustanowienia zapisu windykacyjnego, niezbędne jest:

1. Oznaczenie zapisobiercy, a więc osoby na rzecz której ustanowiono zapis windykacyjny.
2. Oznaczenie przedmiotu zapisu.

Zatem zapis windykacyjny winien być bardzo, precyzyjnie określony zarówno co do osoby zapisobiercy jak i jego przedmiotu. W szczególności dotyczy to przedmiotu zapisu windykacyjnego, którego oznaczenie nie może budzić wątpliwości.

Przedmiot zapisu windykacyjnego

Przedmiot zapisu windykacyjnego musi zostać precyzyjnie określony.

Kodeks cywilny jasno wskazuje, że przedmiotem zapisu windykacyjnego może być:

- rzecz oznaczoną co do tożsamości (nigdy co do gatunku);
- zbywalne prawo majątkowe;
- przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne;
- ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności;
- ogół praw i obowiązków współnika spółki osobowej (np. jawnej lub komandytowej).

Skutki zapisu windykacyjnego

Zapis windykacyjny, w przeciwieństwie do zapisu zwykłego, powoduje **nabycie przedmiotu przez zapisobiercę w chwili otwarcia spadku**. Przedmiot zapisu **wyłączony** jest ze spadku. W związku z nabyciem prawa do przedmiotu

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJACEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2025 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

zapisu windykacyjnego, zapisobiercy przysługuje skarga wydobywcza do osób, które faktycznie władają przedmiotem zapisu.

Ponadto zapisobierca windykacyjny **ponosi wraz z spadkobiercami odpowiedzialność za długi spadkowe**. Niemniej jednak w przeciwieństwie do spadkobierców, odpowiedzialność ta jest ograniczona do wartości przedmiotu zapisu windykacyjnego.

W odróżnieniu od zapisu windykacyjnego zapis zwykły nie powoduje przejścia określonego składnika majątkowego na wskazaną osobę, ale obliguje spadkobiorcę do dokonania określonego świadczenia majątkowego na rzecz określonej osoby. Zapisobierca może żądać wykonania swojego uprawnienia już po odczytaniu testamentu. Jeżeli spadkobierców jest kilku, ponoszą oni względem zapisobiercy odpowiedzialność proporcjonalnie do swoich udziałów w spadku, chyba że spadkodawca zdecydował inaczej w testamencie.

Zakres zapisu zwykłego jest znacznie szerszy niż windykacyjnego, ponieważ może on obejmować w zasadzie każdy składnik majątkowy, który wchodzi do masy spadkowej. Można go też dokonać pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu.

Umiejętnie wykorzystany zapis windykacyjny umożliwia obejście ustawowego porządku dziedziczenia i przekazanie całości lub części spadku określonym osobom. Najczęściej jednak plany spadkodawcy krzyżuje **instytucja zachowku**.

Zachówek a zapis windykacyjny w testamencie

Ustawodawca postawił warunek dla rozporządzeń majątkowych w postaci **zapisu windykacyjnego**. Zgodnie z [art. 981 § 1 KC](#), spadkodawca może dokonać go wyłącznie w **testamencie notarialnym**. W przeciwnym razie zapis windykacyjny **nie będzie miał żadnej mocy prawnej**.

Osoba, na rzecz której ustanowiony został zapis windykacyjny, jest **odpowiedzialna za zapłatę zachowku**. Dzieje się tak wówczas, gdy uprawniony do zachowku nie może uzyskać go od spadkobiorcy. W takim przypadku przysługuje mu **roszczenie o zachówek** wobec osoby, która otrzymała jakąś korzyść na mocy zapisu windykacyjnego.

BIULETYN Z ZAKRESU WIEDZY PRAWNICZEJ O TEMETYCE PRZEWAŻAJĄCEJ PODCZAS
UDZIELENIA PORAD PRAWNYCH

przygotowany w ramach zadania publicznego w zakresie prowadzenia w 2025 roku punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji na terenie powiatu Łosickiego.

Zapis windykacyjny a zachowek – ograniczenia

Obowiązek zapłaty zachowku przez osobę, na rzecz której ustanowiono zapis windykacyjny, doznaje pewnego ograniczenia. Otóż **wysokość**

zachowku nie może być **wyższa** niż **suma uzyskana tytułem wzbogacenia**.

Natomiast jeżeli zapisobierca windykacyjny sam jest **uprawniony do zachowku**, wówczas ponosi on odpowiedzialność względem innych osób, które są uprawnione do zachowku jedynie do **wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachowek**.

Zgodnie [art. 999 § 4 KC](#), odpowiedzialność kilku zapisobierców windykacyjnych względem uprawnionego do zachowku jest **solidarna**.

Ustalenie wartości zapisu windykacyjnego

Ustalenie **wartości zapisu windykacyjnego** odbywa się w sposób następujący:

- według stanu z chwili **otwarcia spadku**,
- według wartości z chwili **ustalania zachowku**.